

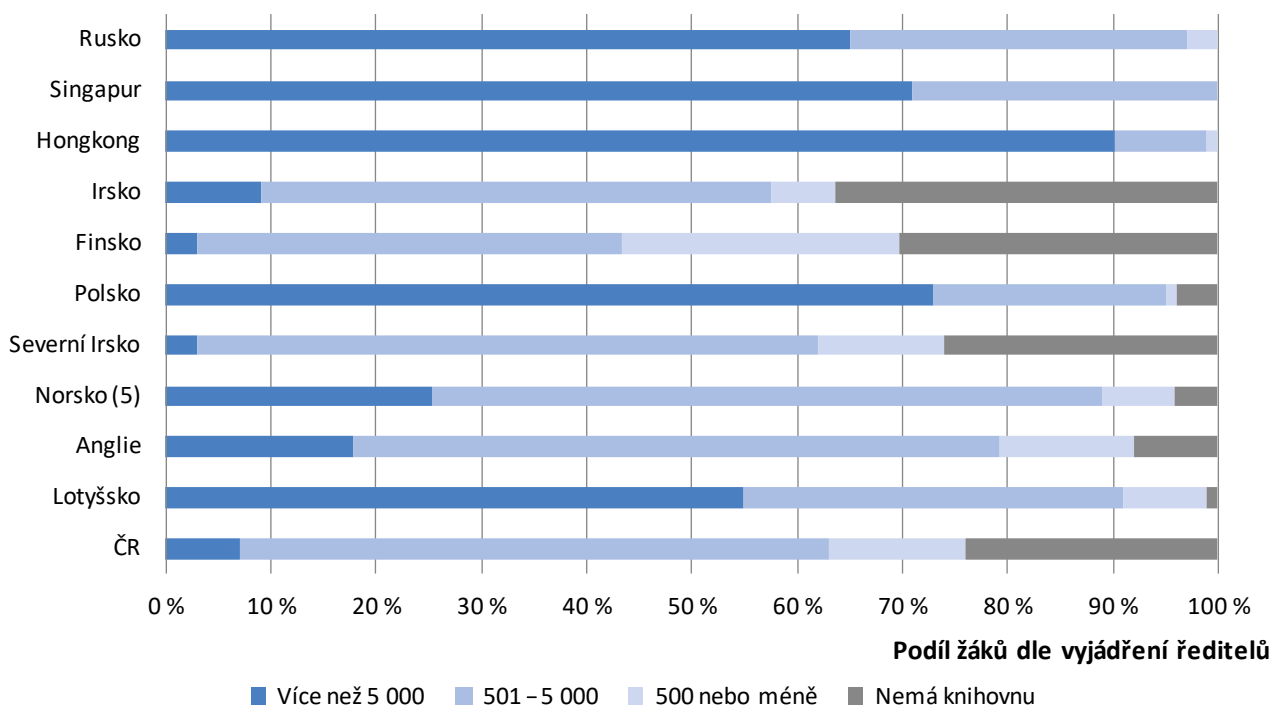
4 Podmínky pro výuku čtení na školách

Rozvoj čtenářské gramotnosti žáků může být ovlivněn podmínkami pro výuku čtení ve školách. Z širokého spektra poznatků, které šetření PIRLS 2016 přineslo o podmínkách výuky, jsme vybrali ukazatele týkající se školních a třídních knihoven, školního klimatu, dalšího vzdělávání učitelů a jejich spokojenosti.

Knihovny ve školách

Ředitelé a učitelé měli v dotaznících uvést, zda mají ve škole školní a třídní knihovnu a pokud ano, kolik knižních titulů obsahuje. Z výsledků vyplývá, že 76 % žáků v ČR navštěvuje školy, v nichž se nachází školní knihovna, pouze 7 % žáků má však ve školní knihovně k dispozici více než 5000 knižních titulů. Více než polovina žáků (56 %) má ve školních knihovnách 501 až 5000 knižních titulů, čtvrtina žáků (24 %) ve škole žádnou školní knihovnu nemá. Většina škol bez školní knihovny má zřízeny alespoň třídní knihovny či čtenářské koutky, přibližně 5 % českých žáků však nemá ve škole k dispozici školní ani třídní knihovnu. Z nejúspěšnějších zemí má vysoké zastoupení školních knihoven s více než 5000 tituly Rusko, Singapur a Hongkong, v Evropě pak Polsko a Lotyšsko. Tyto státy také téměř postrádají školy bez knihoven.

Obrázek 4.1 Srovnání počtu knižních titulů ve školních knihovnách v České republice a deseti nejúspěšnějších zemích dle pořadí na celkové škále

Třídní knihovny či čtenářské koutky nebývají tak obsáhlé jako školní, pouze pětina českých žáků má ve třídě k dispozici více než 50 knížek, často stejného titulu. Počet knihovniček ve třídách od posledního cyklu vzrostl: zatímco v roce 2011 mělo třídní knihovny či čtenářské koutky k dispozici 55 % českých žáků, nyní jsou dostupné již pro 74 % žáků. Česká republika se tím vyrovnala mezinárodnímu průměru¹² (72 %). V řadě vyspělých zemí, z nichž lze zmínit např. anglosaské země, Hongkong, Francii, Belgie nebo Španělsko, má však třídní knihovny k dispozici více než 90 % žáků. Tyto knihovny navíc často obsahují více než 50 knižních svazků. Četnost využívání třídních knihoven v České republice po strmém propadu v roce 2011 opět stoupá, zatím však pouze velmi mírně. Zdaleka ještě nedosahujeme výsledků z roku 2001, jak ukazuje tabulka 4. 1.

¹² V kapitolách 4, 5, 6 pracujeme s mezinárodním průměrem všech zapojených zemí.